

Slišanje glasov:

FILMI O SLIŠANJU GLASOV

Drugačen pogled na pojav slišanja glasov širom Slovenije v veliki meri promoviramo s predvajanjem filmov na to temo in seveda z obveznimi pogovori po filmih. Nimamo še na voljo kakega domačega filma o slišanju glasov, zato si pomagamo s tujimi filmi. V tem prispevku opisujemo filme, ki smo jih v ta namen že uporabljali, in druge, ki jih še bomo.

Na svetu je od vseh teh filmov verjetno največ gledalcev videlo približno 15-minutni TED-nastop *Glasovi v moji glavi* (angl. *The voices in my head*) Eleanor Longden, ki je bil objavljen februarja 2013 (<https://www.youtube.com/watch?v=syjEN3peCJw>). Do danes, 6. 3. 2017, ga je samo na YouTubu videlo 1.331.325 gledalcev, skupaj pa je menda dosegel nad 3 milijone ogledov. Nastop je možno gledati s podnapisi v 37 jezikih, s slovenskimi pa zaenkrat samo, če ga predvajamo na dogodkih, ki jih organizira naš projekt. Eleanor v svoji pripovedi opisuje svojo kariero od običajne študentke, preko hospitalizirane pacientke v psihiatričnem sistemu z diagnozo shizofrenije in nato o letih dolgem potovanju ven iz tega sistema do danes, ko je postala ena od najbolj izpostavljenih in znanih raziskovalk ter znanstvenih delavk na področju slišanja glasov. Video je dosegel toliko gledalcev verjetno zato, ker je Eleanor zelo karizmatična in artikularna govorka.

Prav tako na YouTubu si lahko ogledate triminutni risani film *Mali vpogled* (angl. *A little insight*) (<https://www.youtube.com/watch?v=l7iJvz2rtSE&t=44s>), tudi narejen leta 2013, po potrebi tudi s slovenskimi podnapisi. Njegova posebnost je, da govori o slišanju glasov pri otrocih in mladostnikih in da so ga tudi naredili otroci, ki so se srečevali v podpornih skupinah v okviru projekta *Voice collective* iz Londona. Tako Eleanor Longden kot tudi enega od ustvarjalcev filma *Mali vpogled* smo spoznali v živo na svetovnem kongresu slišanja glasov v Parizu leta 2016.

Tretji kratki film je malo več kot pet minut dolg risani film *Sočutje do glasov – zgodba poguma in upanja* (angl. *Compassion for voices – A tale of courage and hope*) (<https://www.youtube.com/watch?v=VRqI4lxuXAw&t=38s>), ki pripoveduje zgodbo Stuarta in njegovih glasov. V filmu vidimo, kakšne vrste glasov ima in kaj mu sporočajo, v nadaljevanju pa spoznamo, kaj je Stuart pridobil z vključitvijo v terapijo, ki se osredotoča na sočutje (angl. *compassion-focused-therapy*). To je vrsta kognitivno usmerjene psihoterapije, ki se osredotoča na občutja sramu, samokritičnosti in lastne nevednosti ter ta občutja presega z razvijanjem sočutja do sebe in drugih, občutja varnosti in sprejemanja samega sebe. V filmu z glasom komentatorke nastopa tudi Eleanor Longden. Film je nastal leta 2015.

Film, ki ga je verjetno v živo (torej na skupinskih javnih predvajanjih, ogledih, in ne doma za računalnikom) videlo največ gledalcev v Sloveniji, je krajši dokumentarni (in tudi deloma igrani) celovečerec *Mettejini glasovi* (angl. *Mette's voices*). Doslej smo ga predvajali s slovenskimi podnapisi na več kot 10 javnih dogodkih v osmih slovenskih mestih. Gre za danski film režiserke Katrine Borre, ki je prejel leta 2015 nagrado za najboljši tujejezični film na filmskem festivalu *Mad in America*. Film govori o 43-letni medicinski sestri Mette, ki je bila 15 let psihiatrična bolnica z diagnozo paranoide shizofrenije in drugimi diagnozami. Dobivala je velike doze psihiatričnih zdravil, prejela 150 elektrošokov in bila invalidsko upokojena. Nato jo film spremlja skozi štiri leta iskanj, v katerih je zapuščala psihiatrijo, se vključila v podporno skupino za slišanje glasov, se – s pomočjo terapevtov – soočila s svojimi največjimi travmami, v

Prizor iz filma *Glasovi v moji glavi*

foto: osebni arhiv

nasprotju s svojimi diagnozami opustila jemanje zdravil in dosegala svoje največje cilje: samostojno življenje v sobivanju s prijateljico in opravljanje smiselnega dela. Danes dela kot koordinatorka danske nacionalne mreže slišanja glasov. Tudi Mette smo spoznali v živo in se prepričali, da je prav taka, kot jo prikazuje film.

Sredi lanskega leta je bil dokončan in istočasno premierno predvajan v 130 ameriških lokalnih skupnostih celovečerni dokumentarni film *Zdravilni glasovi* (angl. *Healing voices*) režiserja PJ Moynihana (<http://healingvoicesmovie.com/>). Film je dolg uro in pol. Na referenčnem filmskem portalu IMDB je dosegel izjemno povprečno oceno gledalcev – kar 9,3. Film skozi obdobje petih let spremlja tri protagoniste Oryxa, Jen in Dana, ki imajo vsi izkušnje z izjemnimi duševnimi stanji ter diagnoze resnih psihiatričnih bolezni in hospitalizacij. Film demonstrira njihove poti nazaj iz njihovih ekstremnih duševnih stanj ter njihova prizadevanja za razvoj in vzdrževanje polnih človeških odnosov in smiselnega dela. Film, ne nazadnje tudi s tem, ko je – po ameriško – zabaven in sproščen, prinaša sporočilo upanja, da lahko ljudje, čeprav gredo skozi stanja, ki jim pravimo psihoza, okrevaljo, v življenju napredujejo ter ga polno živijo. Zgodbe, ki jih pripovedujejo trije protagonisti filma, so drugačne od zgodb, ki jih prinašajo mediji in ne nazadnje tudi institucionalni sistem duševnega zdravlja. Film predstavlja raziskovanje izkušenj, ki jih opredeljujemo z izrazom duševna bolezen ali psihoza, in hkrati nudi kritičen pogled na ameriški sistem skrbi za duševno zdravje. Film smo prejeli v prevajanje in ga bo mogoče predvidoma še pred poletjem videti na kakih javnih projekcijah v Ljubljani in drugod.

Ravno tako leta 2016 je bil dokončan 52 minut dolg nemški dokumentarec *Slišanje glasov* (angl. *Hearing voices*) režiserke Anje Krug-Metzinger. Narejen je bil za francosko-nemško televizijsko mrežo ARTE (<http://www.krug-metzinger.de/site/Hearing-Voices.html>) v »klasični« obliki televizijskega poljudnoznanstvenega dokumentarca, v katerem se izmenjujejo nastopi znanstvenikov/raziskovalcev ter ljudi s prvoosebni izkušnjami, obojne pa spremljajo in povezujejo komentarji osebe, ki ima vlogo povezovalca obojnih v sporočilno celoto. Tudi ta film sledi pripovedim treh oseb z lastno izkušnjo slišanja glasov, od katerih je ena že prej omenjena Eleanor Longden. V filmu nastopajoči znanstveniki niso psihiatri oz. predstavniki klasične psihiatrične doktrine, temveč raziskovalci s polja nevro in kognitivne znanosti ter psihoterapije. Kot primer uspešne psihoterapije je predstavljena na sočutje osredotočena terapija, ki smo jo srečali že v zgoraj opisanem filmu *Sočutje do glasov*. Film je deloma nemško govoreč s podnapisi v angleščini, medtem ko angleško govorečih oseb niso podnaslavljali. Morda tudi ta film še slovensko podnaslovimo in ga še letos predstavimo na kakih javnih projekcijah.

Bojan Dekleva